

О. ХЕНРИ

БЕЗСЮЖЕТЕН РАЗКАЗ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

За да не би подозрителният читател да захвърли тази книга в ъгъла на стаята, дължа да предупредя овреме, че това не е вестникарски разказ. В него няма да намерите нито всезнаещ редактор по риза, нито начеващ репортер-чудо, току-що дошъл от село, нито сензация, нито дори сюжет — изобщо нищо.

Но ако ми позволите да поставя първата сцена в репортерската стая на „Морнинг Бийкън“, ще ви се отплатя като спазя стриктно изложените по-горе обещания.

Аз работех на парче в споменатия вестник с надеждата да стана щатен. Някой беше разчистил за мен с гребло или лопата малко пространство в края на дългата маса, затрупана с писма, „Конгресни ведомости“ и архивни материали. Пишех какво се мълвеше или говореше гръмогласно в града, изобщо, каквото научех при старателното ми обикаляне на улиците. Редовен доход нямах.

Един ден Трип влезе и се облегна на масата ми. Трип работеше нещо в техническия отдел — то, струва ми се, имаше нещо общо със снимките, защото той миришеше на фотографски химикали и ръцете му вечно бяха оплескани и нацепени от киселините. Около двацет и пет годишен, той изглеждаше на четиридесет. Половината му лице беше покрито от къси, къдрави червеникави бакенбарди, които приличаха на входна изтривалка, лишена от познатия надпис „Добре дошли“. С блед, болнав и окаян вид, той все се подмилкваше и усърдно търсеше заеми, които варираха от двадесет и пет цента до един долар. Един долар беше границата му. Знаеше размера на своя кредит толкова добре, колкото Националната химическа банка знае, че при надлежен анализ „водата“ ще излезе наяве. Когато седна на масата ми, взе едната си ръка в другата, за да не треперят и двете. Уиски. Придаваше си безгрижен и нахакан вид, който не можеше да измами никого, но пък му помагаше при вземане на заеми, защото предизвикваше жалост.

Този ден бях изкрънкал от касиера аванс от пет сребърни долара срещу материал, приет неохотно от редактора на неделното издание. Ето защо, ако не бях сключил мир със света, то поне бе обявено примирие; и аз с жар започвах да описвам как изглежда на лунна светлина Бруклинският мост.

— Е, Трип — казах, като вдигнах нетърпеливо глава, — как вървят работите?

Този ден той изглеждаше толкова окаян, раболепен, изпит и смазан, колкото не бях го виждал. Несретата му извикваше толкова силно съжаление, че ти идваше да го изриташ.

— Да ти се намира някой долар? — попита Трип с най-раболепния си вид и кучешките си очи, които примигваха в тясното пространство между гъстораслата сплъстена брада и нискораслата сплъстена коса.

— Имам — отвърнах и повторих по-високо и негостолубиво: — Имам, че и четири отгоре. И мога да ти кажа, че здравата се озорих, докато ги измъкна от стария Аткинсън. А ги изтеглих — продължих, — за да запълня една нужда, една дупка, една необходимост, да посрещна спешен случай, нещо неотложно, за което ми трябва точно пет долара.

Наблягах на всяка дума, воден от предусещането, че още сега ще загубя единия от петте долара.

— Не ми трябва заем — каза Трип и аз си отдохнах. — Рекох си дали не искаш да те наведе на една хубава история — продължи той. — Приготвил съм ти една, та дрънка. Ще трябва да я разположиш поне на цяла колона. Ще стане бомба, ако я разработиш както трябва. Суровината ще ти струва някъде към един-два долара. За себе си не искам нищо.

Омекнах. Предложението му показваше, че Трип оценяваше миналите мои услуги, макар редовно да ме завличаше. Ако беше достатъчно умен да ми поиска двацет и пет цента, щеше да ги получи незабавно.

— Е, разказвай — подканих го аз, хванал молива с добре премислен редакторски вид.

— Ще ти кажа — подзе Трип. — Става дума за едно момиче. Красавица. Нещо нечувано, каквото не си виждал. Розова пъпка с капчици роса по нея, виолетка в зелена леха и други такива. Двацет години е живяла на Лонг Айланд и не е стъпвала в Ню Йорк досега. Попаднах на нея на Трийсет и четвърта улица. Току-що беше пристигнала с ферибота на Ист Ривър. Казвам ти, красавица, способна да отнеме кислорода на всички кислородни води в света. Спря ме на улицата и ме попита къде може да намери Джордж Браун. Представяш ли си, пита ме къде може да намери Джордж Браун в град като Ню Йорк! Да кажеш нещо?

Разговорихме се и разбрах, че идната седмица се готвела да се омъжи за млад фермер на име Дод — Хайрам Дод. Но явно, че Джордж Браун все още държи първото място в младежкото ѝ въображение. Преди няколко години Джордж смазал ботушите си от телешки юфт и заминал да си търси късмета в града. Обаче забравил да се върне в Грийнбърг и Хайрам, вече втори, заел неговото място. Но когато решителният момент приближава, Ада — тя се казва Ада Лоуъри — оседлава някаква кранта, язди осем мили до железопътната гара и хваща влака за града в шест и четиридесет и пет сутринта. Търси Джордж, моля ти се, нали ги знаеш жените, Джордж изчезнал, а тя иска него.

Е, кажи ми, можех ли да я оставя да се пилее в този Вълчи град на Хъдсън? Сигурно си е мислила, че първият срещнат, когото попита, ще каже: „Джордж Браун ли? О, да, чакайте да помисля... нисък човек със светлосини очи, нали? Да, разбира се, ще го намерите на Сто двайсет и пета улица, непосредствено до бакалията. Работи на касата в магазина за конска сбруя“. Милата, толкова е наивна и красива. Знаеш ги онези малки крайбрежни селища на Лонг Айланд — една-две пачи ферми, за ловуване, миди и лете около девет посетители по работа. Та това ще да е Грийнбърг, нейното родно място. Но само да я видиш!

Какво можех да сторя? Нея заран нямах пукната пара. А тя беше дала всичко, което имаше, за железопътния билет и с останалите ѝ двайсет и пет цента си беше позволила да си купи дъвчащи бонбони. И току ги вадеше един по един от кесията. Заведох я в един пансион на Трийсет и втора улица и я заложих там. За един долар. Толкова взема на ден Мама Макгинис, в чийто пансион някога живеях. Ще те заведа да го видиш.

— Какви ми ги говориш, Трип? — учудих се аз. — Мислех, че ще ми разкажеш нещо интересно. Та всеки ферибот на Ист Ривър превозва насам или натам момичета от Лонг Айланд.

Преждевременните бръчки на лицето на Трип се вдълбочиха. Изпод сплъстената коса гледаше силно намръщено лице. Той отдели ръцете си една от друга и подчерта отговора си, клатейки показалец.

— Нима не разбираш какъв чудесен разказ може да излезе от това? — ахна той. — Тебе те бива. Любов, романтика, ти знаеш, ще опишеш момичето, ще сложиш за пълнеж нещо за голямата любов, ще подхвърлиш някоя и друга смехория, да речем, ще подкачиш онези от

Лонг Айланд за тяхната наивност и... какво да ти обяснявам, ти най-добре знаеш. И положително ще получиш поне петнайсет долара. А на тебе ще ти струва около четири. Единайсет долара чиста печалба.

— Как така ще ми струва четири долара? — попитах, изпълнен с подозрения.

— Един долар за госпожа Макгинис — отговори мигновено Трип — и два долара за билета за връщане на момичето.

— А четвъртият? — попитах, като пресмятах бързо наум.

— Един долар за мене, за уиски — отвърна Трип. — Сещаш ли се?

Усмигнах се многозначително и разперих лакти, сякаш се готвех да възобновя писането си. Но това мрачно, низвергнато, ръбато, раболепно, лукаво човече оставаше непоклонимо. Изведнъж челото му залъщя от пот.

— Не разбираш ли — каза с отчаяно спокойствие, — че това момиче трябва да се върне у дома веднага, не довечера и не утре, а веднага. Аз с нищо не мога да ѝ помогна. Нали знаеш, че съм главен секретар на Клуба на несретниците. Мислех си, че ще можеш да напишеш едно разказче за вестника и да изкараш някой и друг долар. Независимо от това, не ти ли е ясно, че тя трябва да се прибере у дома, преди да се е мръкнало?

И ето че започнах да изпитвам онова тъпо, тягостно, подтискащо усещане, известно като чувство за дълг. Защо това усещане трябва да се стоварва тъй с цялата си тежест? Дадох си сметка, че този ден ми е писано да дам немалка част от моите изкарвани с пот средства за спасяването на Ада Лоуъри. Но се заклет мислено, че тоя номер с долара за уискито на Трип няма да мине. Нека се прави на рицар за моя сметка, но никакво поркане след това в чест на моята слабост и лековерие. С нещо като студен гняв си сложих палтото и шапката. Трип, по-нисък от тревата, напразно умилкващ се, ме заведе с трамвай до заложената къща за хора на Мама Макгинис. Билетите платих аз. Лъхацият на колодий Дон Кихот и най-дребната монета очевидно никога не бяха се срещали.

Трип дръпна връвчицата на звънеца над вратата на скапания неизмазан отвън пансион. При едва чутия звън той побледня и се сви като заек, който се готви да хукне при лая на ловджийско куче.

Представих си какъв живот е водил, обземаан от ужас щом чуе стъпките на хазяйките си.

— Дай ми бързо един долар! — каза Трип.

Вратата само се откряна. На прага стоеше Мама Макгинис с бели очи — да, казах бели — и жълто лице и придържаше към врата си с една ръка мръсна розова роба. Без да продума, Трип подаде долара през пролуката и това ни осигури входа.

— Тя е в гостната — каза госпожа Макгинис и обърна към нас гърба на робата си.

В мъждивата гостна момичето седеше край попуканата мраморна маса в средата, плачеше кротко и дъвчеше бонбони. Безупречна хубост. Сълзите правеха блестящите ѝ очи още по-блестящи. Когато дъвчеше бонбон, движението ѝ напомняше само поезия и човек завиждаше на безчувствения бонбон. Вечерният здрач на възраст пет минути вероятно зовеше на сън деветнайсет-двайсетгодишната Ада Лоуъри. Представиха ме и бонбонът остана пренебрегнат, докато тя прояви към мен простодушен интерес, какъвто едно кутре (носител на награда) отделя на лазец бръмбар или на жаба.

Трип зае място до масата, опрял на нея пръстите на едната си ръка, подобно на адвокат или церемониалмайстор. Обаче нямаше вид да е майстор на каквото и да било. Протритото му палто беше закопчано догоре, сякаш за да прояви благосърдечност към липсата на вратовръзка и риза. Бегливите му очи в падината между сплъстената коса и брада ми напомниха за шотландски териер. За един миг, позорен миг, изпитах срам, че трябваше да бъда представен като негов приятел в присъствието на толкова много хубост и отчаяние. Ала Трип очевидно възнамеряваше да ръководи церемониите, каквито и да бяха те. В действията и поведението му прозрях, струва ми се, намерение да ми натрапи цялата ситуация като материал за вестникарски разказ с известна надежда да измъкне от мен един долар за своето уиски.

— Моят приятел (тук аз изтръпнах) господин Чалмърз — заяви Трип — ще ви каже, госпожице Лоуъри, същото, което ви казах и аз. Той е репортер и повече го бива от мен да води разговор. Затова го и доведох. (Господи, Трип, не ти ли трябваше сребърният оратор?) Той знае сума ти неща и ще ви каже как е най-добре да постъпите.

— Тъъ, госпожице Лоуъри — подзех аз, скрито вбесен от нескопосното въведение на Трип, — аз съм на ваше разположение,

разбира се, но не съм запознат... въъ... с обстоятелствата около случая. Аз... въъ...

— О — възкликна госпожица Лоуъри и лицето ѝ просветна за миг, — не съм чак толкова зле, и няма никакви обстоятелства. Не съм попадала в Ню Йорк, ако не смятаме веднъж, когато бях на пет години, и нямах представа, че е толкова голям град. Срецнах господин... господин Слип на улицата и го попитах за един мой приятел, пък той ме доведе тук и ми каза да чакам.

— Съветвам ви, госпожице Лоуъри — каза Трип, — да обясните всичко на господин Чалмърз. Той е мой приятел (вече свиквах с това) и ще ви даде най-доброто напътствие.

— Ама разбира се — каза госпожица Ада, дъвчейки насреща ми поредния бонбон. — Всъщност няма нищо за разказване освен... е добре, всичко беше уредено да се омъжа за Хайрам Дод следващия четвъртък. Той има двеста акра земя, голяма част от нея по крайбрежието, и един от най-хубавите бостани на острова. Но сутринта аз оседлах коня си — той е бял и се казва Танцър — и стигнах с него до гарата. Казах на нашите, че ще прекарам деня със Сузи Адамс. Измишльотина, но няма значение. Пристигнах в Ню Йорк с влака, срещнах на улицата господин... господин Флип и го попитах дали знае къде мога да намеря Дж... Дж...

— Чакайте, госпожице Лоуъри — прекъсна я Трип на висок глас и доста нетактично според мен, докато тя се препъваше в думата, — вие харесвате този млад човек Хайрам Дод, нали? Той е свестен и се държи добре с вас, така ли е?

— Харесвам го, естествено — натърти госпожица Лоуъри.

— Много свестен е и се държи добре с мен. Така се държат всички.

Самият аз можех да се закълна, че това е така. През целия живот на госпожица Ада всички мъже биха се държали добре с нея. Биха се стремили, борили, надпреварвали да държат чадър над шапката ѝ, да стягат куфара ѝ, да вдигат от земята носната ѝ кърпичка, да я черпят с газирана вода.

— Но снощи — продължи госпожица Лоуъри — се замислих за Дж... Джордж и...

Светлата ѝ руса главица се сведе и се опря на ключените ѝ на масата ръце. Каква прекрасна априлска буря! Тя хлипаше неудържимо.

Доця ми се да я утеша. Но аз не бях Джордж. И се радвах, че не съм Хайрам. И все пак ми стана много мъчно за нея.

Лека-полека дъждът отмина. Тя се окопоти смела и полуусмихната. Каква чудесна съпруга би излязло от нея, сълзите правеха очите ѝ още по-блестящи и нежни. Тя взе един бонбон и подзе:

— Аз май съм отвратителна селянка — каза, докато дъвчеше и въздишаше, — но няма спасение от това. Ние с Дж... Джордж Браун се обичахме още от времето, когато той беше на осем, а аз на пет години. Когато стана на деветнайсет — това беше преди четири години — той напусна Грийнбърг и замина за големия град. Каза, че щял да стане полицай, железничар или нещо подобно. А после щял да се върне и да ме вземе. Но оттогава ни вест, ни кост от него. Пък аз... аз... го обичах много.

Предстоеше нов ред сълзи, но Трип се хвърли в пролуката и всичко отиде по дяволите. Проклет да е, аз разбирах играта му. Той се мъчеше да създаде материал за разказ в името на собствените си низки цели и изгода.

— Хайде, господин Чалмърз — подкани ме той, — кажете на тази млада дама как да се измъкне от положението. Аз това ѝ обяснявах — вие ще намерите най-добрия изход. Думайте.

Покашлях се и се постарях да не се гневя чак толкова на Трип. Разбирах много добре дълга си. Бях подведен хитро и нямаше къде да мърдам. Първото мнение на Трип беше съвсем правилно. Младата дама трябва да бъде върната в Грийнбърг незабавно. Трябва да бъде склонена, убедена, уверена, инструктирана, билетирана и върната у дома без всякакво отлагане. Ненавиждах Хайрам и презирах Джордж; но дългът преди всичко. *Noblesse oblige*^[1] и някакви си пет долара не са особено романтично съчетание, но понякога може да свършат работа. На мен се падаше да бъда Оракул, а после да платя за превоза. Ето защо си придадох вид, в който съжителстваха Соломон и главният пътнически агент на лонгайландската железница.

— Госпожице Лоуъри — казах аз колкото е възможно повнушително, — животът, в крайна сметка, е странно нещо. — Изрекъл тези думи, те ми се сториха познати, но си казах, дано госпожица Лоуъри не е чувала познатата песен на Коухан^[2]. — Първата любов рядко завършва с брак. Ранните ни любовни мечти, озарени от

вълшебните лъчи на младостта, често пъти не се осъществяват. — Когато прозвучаха, последните три думи ми се видяха банални. — Но тези лелеяни мечти — продължих аз — може да хвърлят приятен отблясък върху бъдещия ни живот, колкото и непрактични и неясни да са били. Животът е пълен както с реалности, така и с видения и мечти. Човек не може да живее само със спомените си. Може ли да ви попитам, госпожице Лоуъри, бихте ли живели щастливо... тоест доволно и хармонично с... ъъ... господин Дод, ако — да оставим настрана романтичните спомени — той отговаря, тъй да се каже, на вашите изисквания.

— О, той е много свестен — отвърна госпожица Лоуъри. — Да, ще мога да се погаждам с него. Той дори ми обеща автомобил и моторна лодка. Обаче когато наближи времето да се оженим, аз някак изведнъж започнах да желая, по-точно да си мисля за Джордж. Сигурно нещо му се е случило, иначе щеше да ми пише. В деня на заминаването му двамата взехме чук и длето и разполовихме десетцентова монета. Аз прибрах едната половина, той другата и си обещахме да бъдем верни един на друг и да пазим двете половини, докато се съберем отново. Аз държа моята у дома в една кутийка в горното чекмедже на скрина ми. Мисля, че беше глупаво да дойда да го търся в този град. Но не съм и подозирала колко огромен е той.

Тук Трип се намеси с типичния си хриплив смях и се опита да внесе нещо драматично, за да заслужи мизерния долар, за който мечтаеше.

— О, когато дойдат в големия град и се поотракат, младежите от провинцията забравят много неща. Предполагам, че Джордж може би е станал скитник, или някоя го е оплела, а не е изключено уискито или тотализаторът да са го довели до просешка тояга. Вие послушайте господин Чалмърз и се приберете у дома, тогава всичко ще се оправи.

Сега вече настъпваше време да се действа, защото стрелките на часовника приближаваха дванайсет. Намръщих се на Трип и заговорих кротко и философски на госпожица Лоуъри, като внимателно я убеждавах колко е важно да се прибере незабавно. Опитах се да ѝ внуша, че ако иска да бъде щастлива в бъдеще, абсолютно необходимо е да разкаже на Хайрам за чудесата или фактите на своето посещение в града, погълнал безвъзвратно горкия Джордж.

Тя каза, че оставила коня си (нещастния Росинант) вързан за едно дърво близо до гарата. Ние с Трип я посъветваме щом пристигне, да възседне търпеливото животно и незабавно да отпраши към дома. Там ще разкаже какви вълнуващи перипетии е преживяла със Сузи Адамс. Ще съчини нещо — бях сигурен в това — и всичко ще се оправи.

Сега, уязвим от острите стрели на хубостта, аз се включих активно в играта. Тримата хукнахме към ферибота, където открих, че билетът до Грийнбърг струва само един долар и осемдесет цента. Платих го и с останалите двайсет цента купих една яркочервена роза на госпожица Лоуъри.

Изпратихме я на ферибота и останахме да гледаме как ни маха с кърпичката си, докато тя не се превърна в почти незабележимо бяло петънце. После, останали сами с Трип, се върнахме към действителността и се почувстваме празни и сиротни под сянката на суровите реалности на живота.

Магията на красотата и романтиката се стопяваше. Погледнах Трип едва ли не презрително. Той изглеждаше по-измъчен, по-достоеен за съжаление и по-невзрачен отвсякога. Попипах двата сребърни долара, останали в джоба ми, и го изгледах с презрение през полузатворени клепки. Той устоя или поне се направи, че устоява.

— Не можеш ли написа някакъв разказ от това — попита пресипнало. — Какъвто и да е разказ, дори ако тук-таме трябва да прибегнеш до измишльотини.

— Нито ред — отвърнах аз. — Мога да си представя вида на шефа, ако се опитам да му пробутам алабализми. Добре поне, че помогнахме на момичето, това ще е единствената ни награда.

— Жалко — каза Трип едва чуто, — жалко за парите, които похарчи. Но какво да ти кажа, аз реших, че съм открил тема за изключителен разказ, за нещо, дето казват, само се пише.

— Нека не мислим за това — казах, опитвайки се благородно да изглеждам весел — и да хванем следващия трамвай.

Устоявах желязно срещу неговото неизречено, но осезаемо желание. Не бива да го оставя да ме уговаря, да ми се подмилква и да измъкне толкова съблазнителния за него долар.

Трип разкопча неловко орфаното си и излъскано палто, за да потърси в някакъв невидим и бездънен джоб нещо, което някога е било

носна кърпа. Когато се разкопча, върху жилетката му проблесна евтина посребрена верижка за часовник, на чийто край висеше нещо. Воден от чисто любопитство, протегнах ръка към него. Половинка от десетцентовата монета, отсечена с длето.

— Каквооо! — възкликнах и го изгледах остро.

— О, да — отвърна тъпо той. — Джордж Браун, наричан още Трип. Но имаше ли смисъл?

Бих искал да знам ще се намери ли някой, който да не одобри това, че мигновено извадих от джоба си долара за уискито на Трип и без всякакво колебание го пъхнах в ръката му. Въпросът ми не се отнася само до Женското християнско въздържателно дружество.

---

[1] Noblesse oblige (фр.) — благородството задължава. — Б.е.р. ↑

[2] Джордж Коухан (1878–1942) — американски драматург и автор на популярни песни. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.